

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ У
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ:
ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених

26 лютого 2020 року
м. Київ

УДК 316.1
ББК 60.55

Редакційна колегія

Гаєвська О.Б., завідувач кафедри соціології, д.філос.н., професор
Артеменко С.Б., заступник завідувача кафедри соціології, к.соц.н., доцент
Єрескова Т.В., доцент кафедри соціології, к.соц.н., доцент
Чалюк Ю.О., к.екон.н., доцент кафедри соціології
Лисенок М.А., старший викладач кафедри соціології
Скидан М.І., фахівець із організації навчального процесу II категорії кафедри соціології

Упорядник

Адреса редакційної колегії: 03680, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

С88 Традиції та новації у розвитку сучасної соціологічної науки: дослідження молодих вчених [Електронний ресурс] : зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф. Студентів, аспірантів та молодих учених (Київ, 26 лютого 2020 р.) – К. : КНЕУ, 2020 – 327 с.
ISBN 978-617-95013-0-2

У матеріалах II Всеукраїнської науково-практичної конференції розглядаються ряд пріоритетних питань щодо традицій та новацій соціологічної науки, а саме: соціальна взаємодія в умовах соціальних невизначеностей; стратегії розвитку соціологічної науки очима молодих вчених; традиції корпоративної соціальної відповідальності в Україні; соціологічна діагностика якості освітніх послуг; застосування оціночних технологій в соціологічних дослідженнях; традиції та новації в предметному полі спеціальних та галузевих соціологій (управління, освіта, молодь, культура, економіка, конфлікти, тощо); соціологічне забезпечення управлінської діяльності; вторинна зайнятість студентської молоді; ціннісні орієнтації сучасної молоді; розвиток і функціональна роль середнього класу в країнах світу; інтеграція вимушених переселенців у приймаючі громади: соціологічний вимір; практики соціального діалогу в Україні; соціальні та медіа-комунікації; соціологічний вимір підприємницької діяльності.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками. Усі матеріали подаються в авторській редакції. Відповідальність за зміст публікацій несуть автори.

УДК 316.1
ББК 60.55

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено

ISBN 978-617-95013-0-2

© КНЕУ, 2020

Глоба Світлана Анатоліївна
здобувач вищої освіти першого рівня (бакалаврського) IV курсу
Спеціальність Соціальна робота
науковий керівник: к.пед.н., ас.Єрємін Л.Є.
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького

ПРОФІЛАКТИКА ЛИХОСЛІВ'Я В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Зростання напруженості у суспільстві, невизначеність моральних норм щодо нових умов призводить до підвищення агресивності людей, що перш за все виявляється на вербальному рівні, таким чином, мова наших сучасників насичена лихослів'ям. Визначальною характеристикою лихослів'я є можливість заподіяння шкоди, спричинення негативного впливу. Цю звичку від дорослих переймають і діти.

Школа, сім'я, друзі, знайомі, ЗМІ – все це становить середовище, що здійснює найбільший вплив на розвиток дитини як соціальної істоти. Школа, як заклад, де діти проводять одинадцять років, у цьому переліку займає особливе місце.

Загальноосвітня школа – це простір, що покликаний не лише навчити учнів основам наук, але й прищеплювати риси моральної, культурної людини. Проте у процесі неформального спілкування у стінах школи учні досить часто вживають лихослів'я, що сприяє зростанню агресії, збіднює словниковий запас, маскує цинічне ставлення до людей.

Як лінгвістичний термін лихослів'я можна точніше визначити як некодифікований розділ загальнонаціонального словника (недозволений до використання у звичайній лінгвокультурній ситуації), що є табуйоване (заборонене). Певну частину лихослів'я (інвектив) назвають такою підгрупою лексики, що у словниках, зазвичай, позначають – як «нецензурна». Нецензурні слова чуємо з радіо та телевізора, читаємо зі сторінок сучасних книг, журналів, газет. З'явилася навіть якась «м'яка» форма лихослів'я, коли матюки замінюються іншими словами, але перебувають у фразі на звичних місцях.

Термін і явище «лихослів'я» людству знайоме здавна, однак, ніколи лихослів'я не носило такого масового характеру, такого небаченого розмаху, як останнім часом.

Особливо критичною стає ситуація, коли нецензурну лексику починають вживати учні. Це змушує науковців серйозно замислитися над проблемою лихослів'я та працювати над пошуком ефективних профілактичних заходів. Профілактика – це комплекс заходів

соціально-психологічного, медичного та педагогічного характеру, спрямованих на нейтралізацію впливу негативних факторів соціального середовища на особистість з метою попередження відхилень у її поведінці.

Під профілактикою маються на увазі науково обгрунтовані і своєчасно здійснювані дії, що спрямовані на запобігання можливих фізичних чи соціокультурних колізій у окремих індивідів груп ризику, збереження, підтримання та захист нормального рівня життя і здоров'я людей.

Основою профілактичних заходів є діяльність, спрямована:

- на створення оптимальних соціально-психологічних умов для нормального здійснення процесу соціалізації особистості;
- здійснення соціальної допомоги сім'ї та підліткам;
- забезпечення у разі потреби заходів соціально-правового захисту дитини.

Виділяють кілька рівнів профілактичної діяльності:

а) *державний рівень* – рішення соціально- економічних, культурних та інших завдань загальнодержавного масштабу але більш повному задоволенню матеріальних і духовних потреб людей. Зазвичай, це різні законодавчі ініціативи (наприклад, введення на державному та регіональному рівнях посади уповноваженого з прав дитини);

б) *муніципальний рівень* – заходи по педагогічній орієнтації інфраструктури мікросоціуму, спрямовані на оздоровлення мікросередовища, в якій протікає життєдіяльність людини (наприклад, відкриття в населеному пункті мережі дозвіллевих закладів для молоді або робочих місць для сезонного працевлаштування підлітків тощо);

в) *індивідуальний рівень* – виховно-профілактична робота, спрямована на корекцію і попередження протиправних дій та відхилень у поведінці окремих осіб (наприклад, здійснення індивідуальної роботи з супроводу дитини соціальним педагогом).

Розрізняють такі види профілактичної діяльності: первинна, вторинна, третинна.

Первинна профілактика – це комплекс заходів, спрямованих на запобігання негативного впливу біологічних і соціально-психологічних факторів, що впливають на формування особистості. Вона включає наступні основні напрямки: вдосконалення соціального життя людей; усунення соціальних факторів, що сприяють формуванню і прояву девіантної поведінки; формування умов, що сприяють ресоціалізації та реабілітації; виховання соціально позитивно орієнтованої особистості; забезпечення захисту прав і законних інтересів неповнолітніх і ін.

Вторинна профілактика – це комплекс медичних, соціально-психологічних, юридичних та інших заходів, спрямованих на роботу з неповнолітніми, що мають девіантну та асоціальну поведінку (пропускають уроки, систематично конфліктують з однолітками,

мають проблеми в сім'ї тощо). Основними завданнями вторинної профілактики виступають недопущення здійснення підлітком більш важкого вчинку, правопорушення, злочину; надання своєчасної соціально-психологічної підтримки підлітку, який перебуває у складній життєвій ситуації. Вторинна профілактика включає в себе наступні напрямки: визначення факторів ризику і виділення так званих груп «профілактичного обліку» з різними формами девіантної поведінки; раннє і активне виявлення осіб з нервово-психічними порушеннями; психологічну та медичну корекцію виявлених захворювань, ускладнених порушеннями поведінки. Третинна профілактика – це комплекс заходів соціально- психологічного і юридичного характеру, що мають на меті запобігання поновленню девіантної поведінки людиною (наприклад, відновлення вживання наркотиків наркозалежними, які пройшли курс реабілітації і знаходяться в стані стійкої ремісії, та ін.).

Прикладом заходів даного рівня може служити система патронатного супроводу неповнолітніх, які вийшли з місць позбавлення волі, надання їм допомоги в питаннях забезпечення житлом, працевлаштування, психологічне консультування тощо.

Соціально-педагогічна профілактика лихослів'я може входити до комплексу заходів усіх трьох рівнів. Вважається, що вона найбільш ефективна у формі впливу на умови і причини, що викликають лихослів'я учнів у шкільному просторі. Відомий дослідник феномену лихослів'я Л. Широкоградюк, розподіляє корекційно-профілактичні заходи з подолання лихослів'я на дві групи: загальні і спеціальні.

Загальні заходи передбачають встановлення довірчих стосунків і психологічного контакту з учнями на прикладі високої мовної культури самого вчителя. Серед спеціальних заходів – бесіда, групова дискусія, аналіз ситуації, проєктивний малюнок. До таких заходів слід залучати учнів, учителів (тренінг-семінари) і батьків (тематичні батьківські збори з елементами тренінгу) [2]. Тренінги є ефективним засобом соціально-педагогічної профілактики, адже усе, чого навчаються учасники, реалізовуватиметься в їх реальних життєвих ситуаціях. Важливим завданням подальшого її вивчення є розроблення цілісної системи соціально-педагогічної профілактики лихослів'я на різних етапах становлення та розвитку учнів та учнівського колективу у шкільному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берковиц Л. Агрессия: причины, последствия и контроль. СПб.: Прайм-Еврознак, 2002. 236 с.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. К.: ІЗМН, 1998. 204 с.
3. Беляєва О. Поговоримо про вживання нецензурних слів // Психолог. 2009. № 8. с.23-24.

Наукове видання

**ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ: ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ**

**Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів
та молодих вчених
26 лютого 2020 року, м. Київ**

Видано в авторській редакції

Рекомендовано до друку 18.03.2020 р.

Формат 60×84/8
Друк. арк. 13, 6 д.а.

Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)
Тел./факс (044) 537-61-41; тел.(044) 537-61-44
E-mail: publish@kneu.kiev.ua